

Η συμβολή των αστικών πάρκων στην πορεία  
διασφάλισης της αστικής βιωσιμότητας.  
Υποδείγματα σχεδιασμού και εφαρμοσμένα  
παραδείγματα

**ΜΑΝΟΣ Ευστράτιος**

Πολεοδόμος – Χωροτάκτης

Σύμβουλος Αστικής και Τοπικής Ανάπτυξης





ΚΕΠΕΑ, 28/1/2023



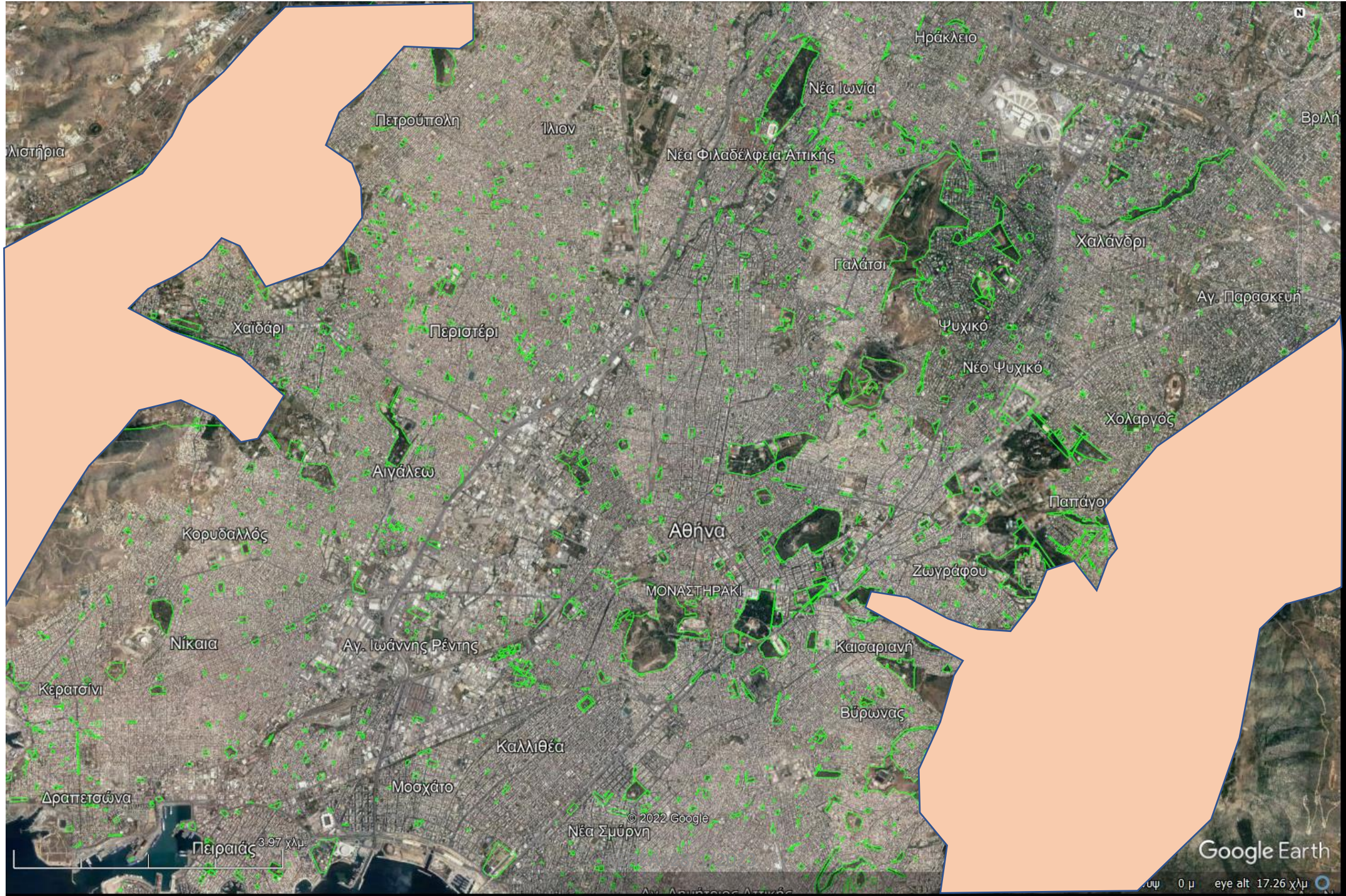


ΚΕΠΕΑ, 28/1/2023

Ποια είναι τα συναισθήματά σας, τώρα?

Α. Η σχέση των ευρωπαϊκών πόλεων με το πράσινο,  
σήμερα.





Λισιθήρια

Ηρόκλειο

Νέα Ιωνία

Βριλή

Πετρούπολη

Ίλιον

Νέα Φιλαδέλφεια Αττικής

Χαλάνδρι

Γαλάτσι

Αγ. Παρασκευή

Χαϊδάρι

Περιστέρι

Ψυχικό

Νέο Ψυχικό

Χολαργός

Αιγάλεω

Παπάγοι

Κορυδαλλός

Αθήνα

Ζωγράφου

ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ

Νίκαια

Αγ. Ιωάννης Ρέντης

Καισαριανή

Κερατσίνι

Βύρωνας

Καλλιθέα

Δραπετσώνα

Μοσχάτο

© 2022 Google  
Νέα Σμύρνη

Πειραιάς 3.97 χλμ.

Google Earth

0 μ eye alt 17.26 χλμ



РЕПУБЛИКА РЕПУБЛИКА

NADEZHDA НАДЕЖДА

ORLANDOVTSI ОРЛАНДОВЦИ

ZH.K. LYULIN 3 Ж.К. ЛЮЛИН 3

ZH.K. LYULIN 7 Ж.К. ЛЮЛИН 7

G.K. BANISHORA Ж.К. БАНИШОРА

VRAZHDEBNA KB. ВРАЖДЕБНА

KRASNA POLYANA КРАСНА ПОЛЯНА

София София

ЛЕТИЩЕ СОФИЯ

OVCHA KUPEL ОВЧА КУПЕЛ

KRASNO SELO КРАСНО СЕЛО

G.K. LOZENETS Ж.К. ЛОЗЕНЕЦ

GEO MILEV ГЕО МИЛЕВ

SLATINA СЛАТИНА

Iskar

Iskar

Busmantsi Бусманци

POLIGONA KB. ПОЛИГОНА

MANASTIRSKI LIVADI KB. МАНАСТИРСКИ ЛИВАДИ

STUDENTSKI GRAD Ж.К. СТУДЕНТСКИ ГРАД

7-MI 11-TI KILOMETAR 7-МИ 11-ТИ КИЛОМЕТЪР

KNYAZHEVO KB. КНЯЖЕВО

BOYANA KB. БОЯНА

MLADOST МЛАДОСТ

Image © 2023 Maxar Technologies

© 2022 Google

КРЕПА, 3.3.2023

VITOSHA ВИТОША

GORUBLYANE KB. ГОРУБЛЯНЕ

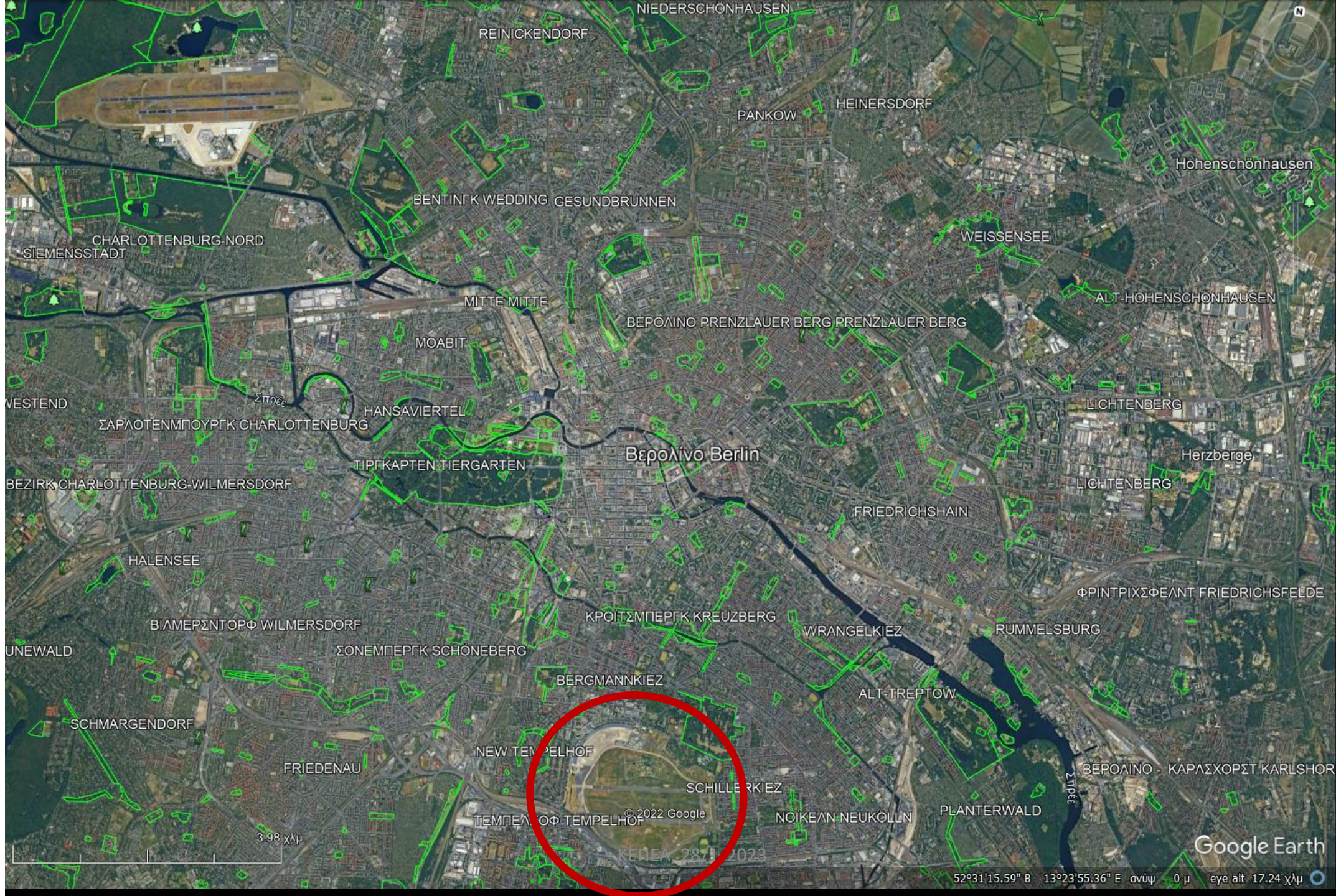
Google Earth

Ημερομηνία εικόνας: 9/4/2016 42°41'12.95" Β 23°19'41.73" Ε ανύψ 0 μ eye alt 17.21 χλμ

3.96 χλμ.







REINICKENDORF

NIEDERSCHÖNHAUSEN

PANKOW

HEINERSDORF

Hohenschönhausen

BENTINGK WEDDING GESUNDBRUNNEN

WEISSESEE

CHARLOTTENBURG-NORD  
SIEMENSSTADT

MITTE MITTE

ΒΕΡΟΛΙΝΟ PRENZLAUER BERG PRENZLAUER BERG

ALT-HOHENSCHÖNHAUSEN

MOABIT

WESTEND

Σπρέε

HANSAVIERTEL

LICHTENBERG

ΣΑΡΛΟΤΕΝΜΠΟΥΡΓΚ CHARLOTTENBURG

Βερολίνο Berlin

Herzberge

BEZIRK CHARLOTTENBURG-WILMERSDORF

ΤΙΡΓΚΑΡΤΕΝ TIERGARTEN

LICHTENBERG

HALENSEE

FRIEDRICHSHAIN

ΦΡΙΝΤΡΙΧΣΦΕΛΔΤ FRIEDRICHSFELDE

ΒΙΛΜΕΡΣΝΤΟΡΦ WILMERSDORF

ΚΡΟΪΤΣΜΠΕΡΓΚ KREUZBERG

WRANGELKIEZ

RUMMELSBURG

UNEWALD

ΣΟΝΕΜΠΕΡΓΚ SCHÖNEBERG

BERGMANNKIEZ

ALT-TREPTOW

SCHMARGENDORF

FRIEDENAU

NEW TEMPELHÖF

SCHILLERKIEZ

ΒΕΡΟΛΙΝΟ - ΚΑΡΛΣΧΟΡΣΤ KARLSHOR

ΤΕΜΠΕΛΟΦ ΤΕΜΠΕΛΗΟΦ

ΝΟΙΚΕΑΝ ΝΕΟΥΚΟΛΛΙΝ

PLÄNTERWALD

Σπρέε

© 2022 Google

ΚΕΡΕΑ 28/11/2023

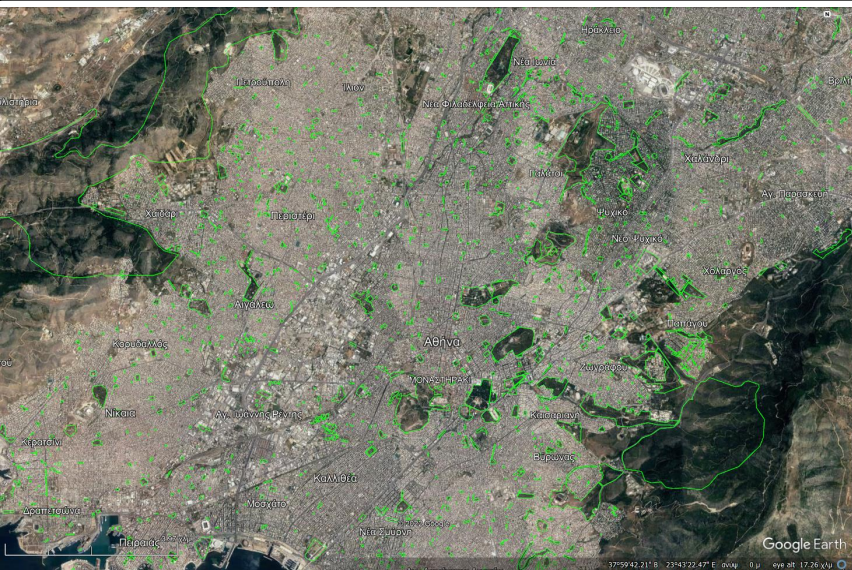
Google Earth

52°31'15.59" B 13°23'55.36" E ανύψ 0 μ eye alt 17.24 χλμ

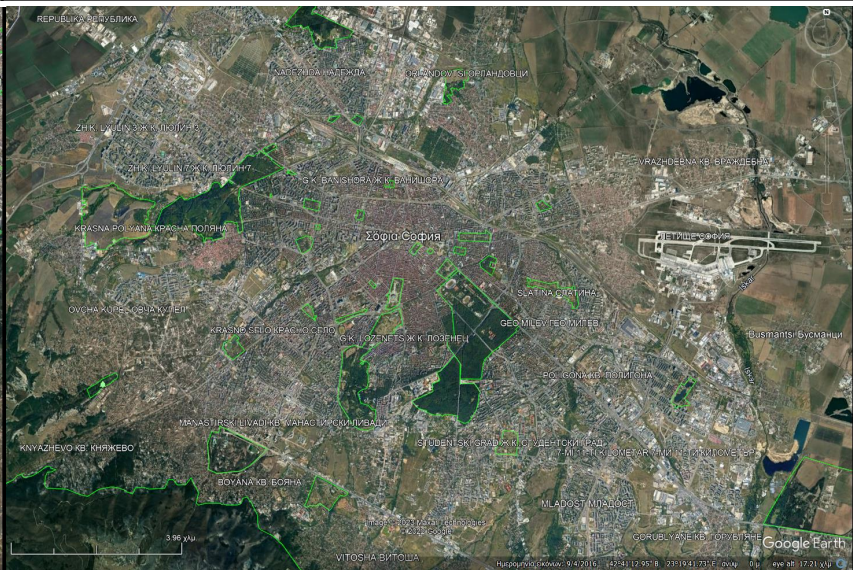
3.98 χλμ



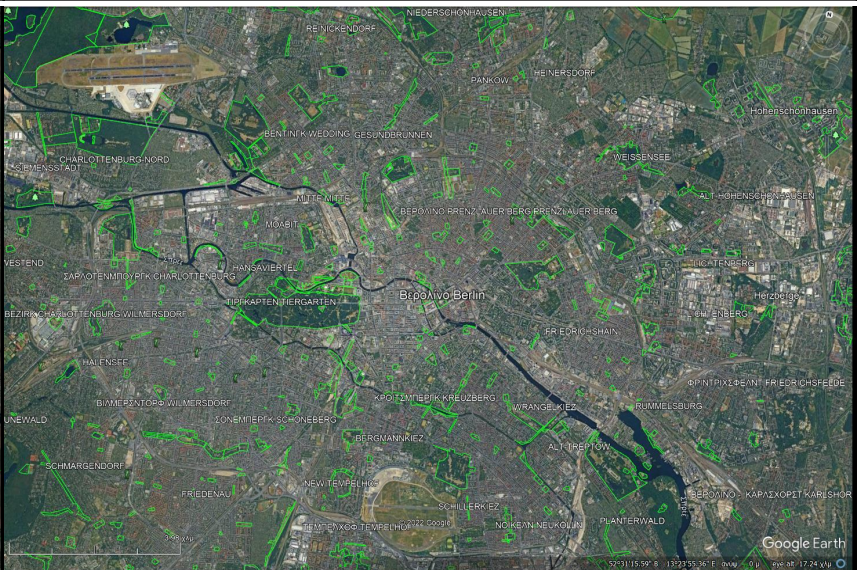
**Αθήνα 4,0εκ.**



**Σόφια 1,2εκ.**



**Βερολίνο 3,6εκ.**



- Η σύγκριση είναι δραματική.
- Η έλλειψη πράσινων χώρων στην Αθήνα, είναι συγκλονιστική.
- Όμως πως φτάσαμε ως εδώ?



Από τους κήπους των Βερσαλλιών,  
στα πάρκα τσέπης και την αστική γεωργία



## Β. Η ιστορική σχέση των πόλεων με το πράσινο κατά τον πολεοδομικό σχεδιασμό

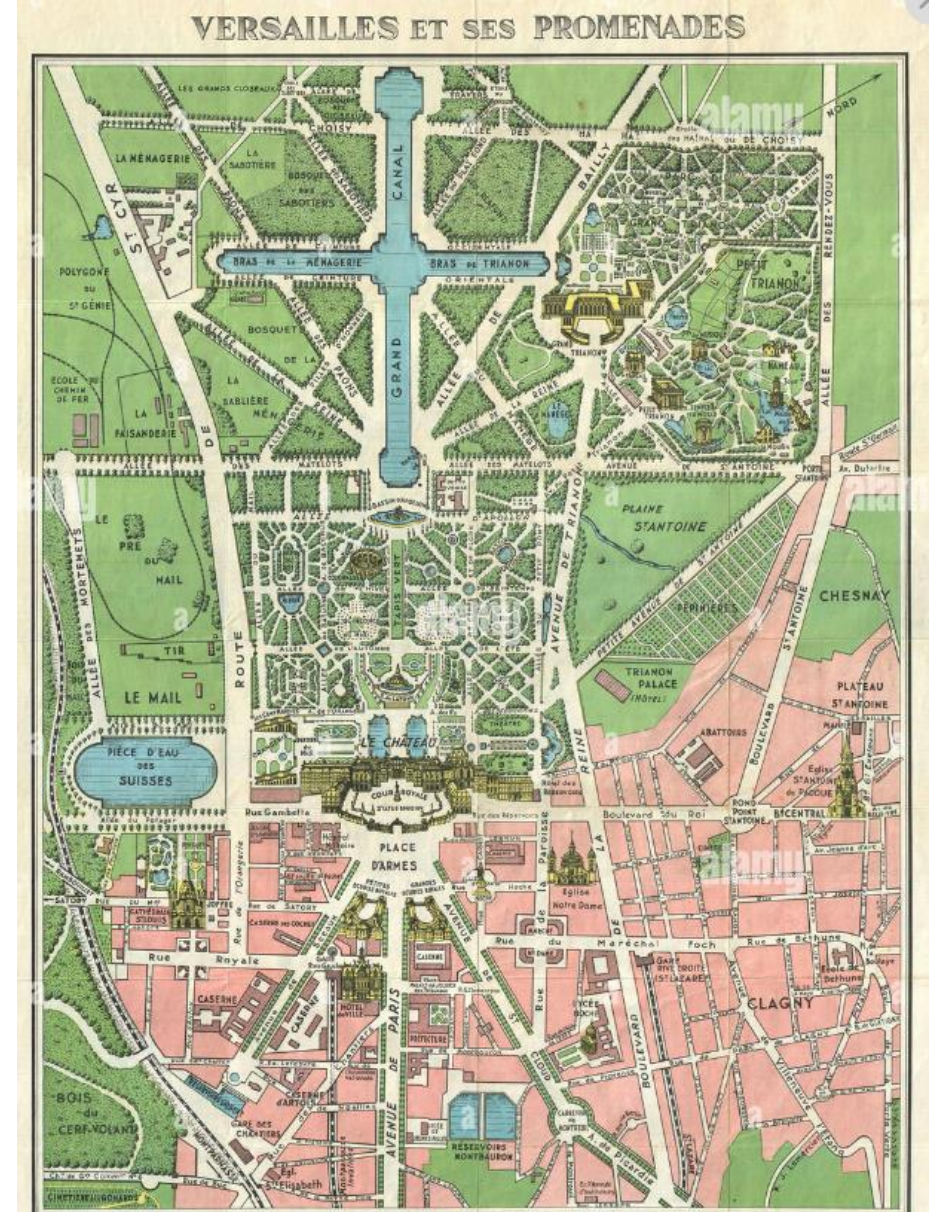
Από τους κήπους των Βερσαλλιών .....



# Η Γαλλική Σχολή: Κήποι των Βερσαλλιών.



8000στρ. Λειτουργεί από το 1686.





# Η Αγγλική Σχολή: Βοτανικός κήπος του Kew, Λονδίνο.



- 1210στρ. Ιδρύθηκε το 1759, ως ένας βοτανικός κήπος με μόλις 32 στρέμματα, στους χώρους αναψυχής στο Kew. Το 1840 μεταβιβάζεται στην Αγγλική κυβέρνηση.



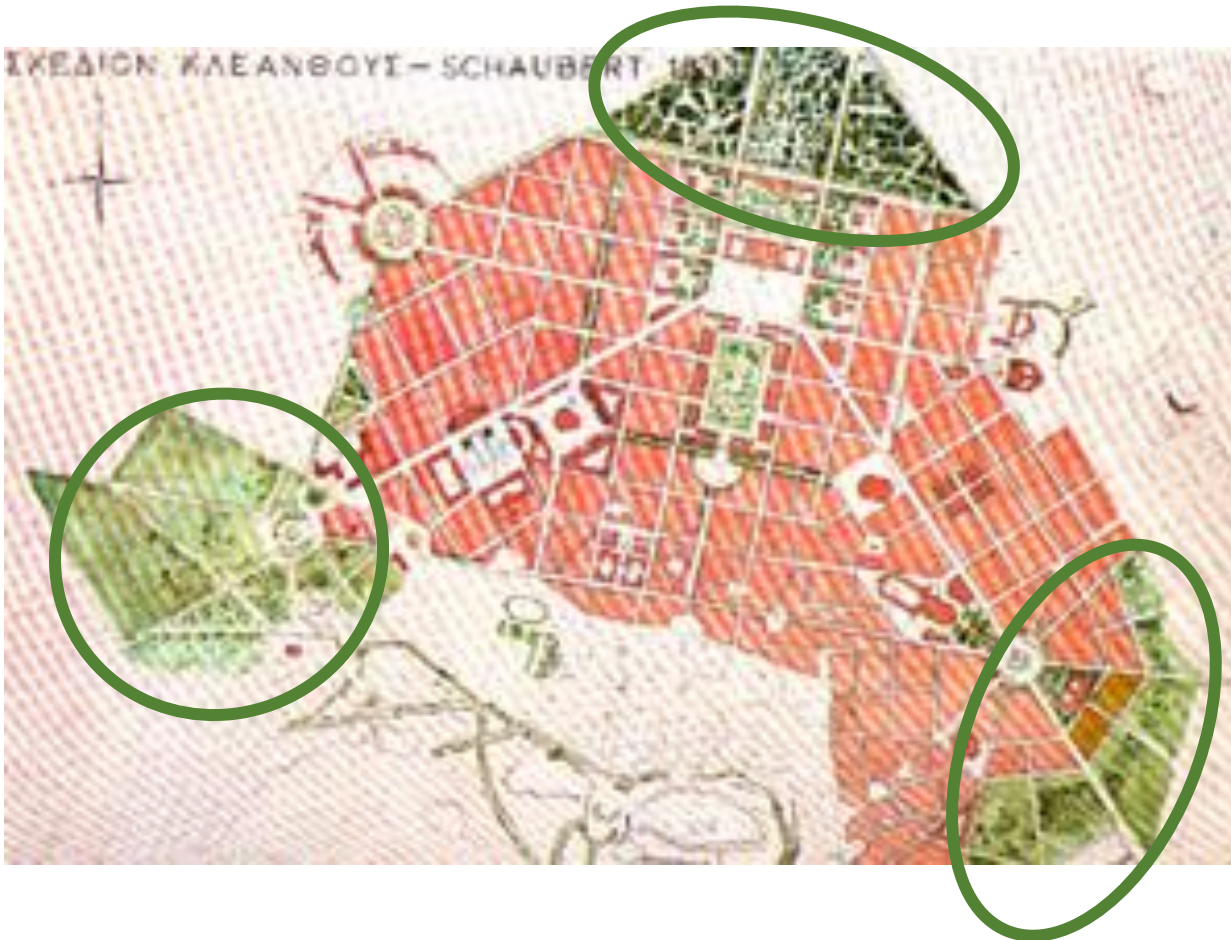
Σχέδιο ρυμοτομίας της Θεσσαλονίκης 1921. (Ε. Hébrard)





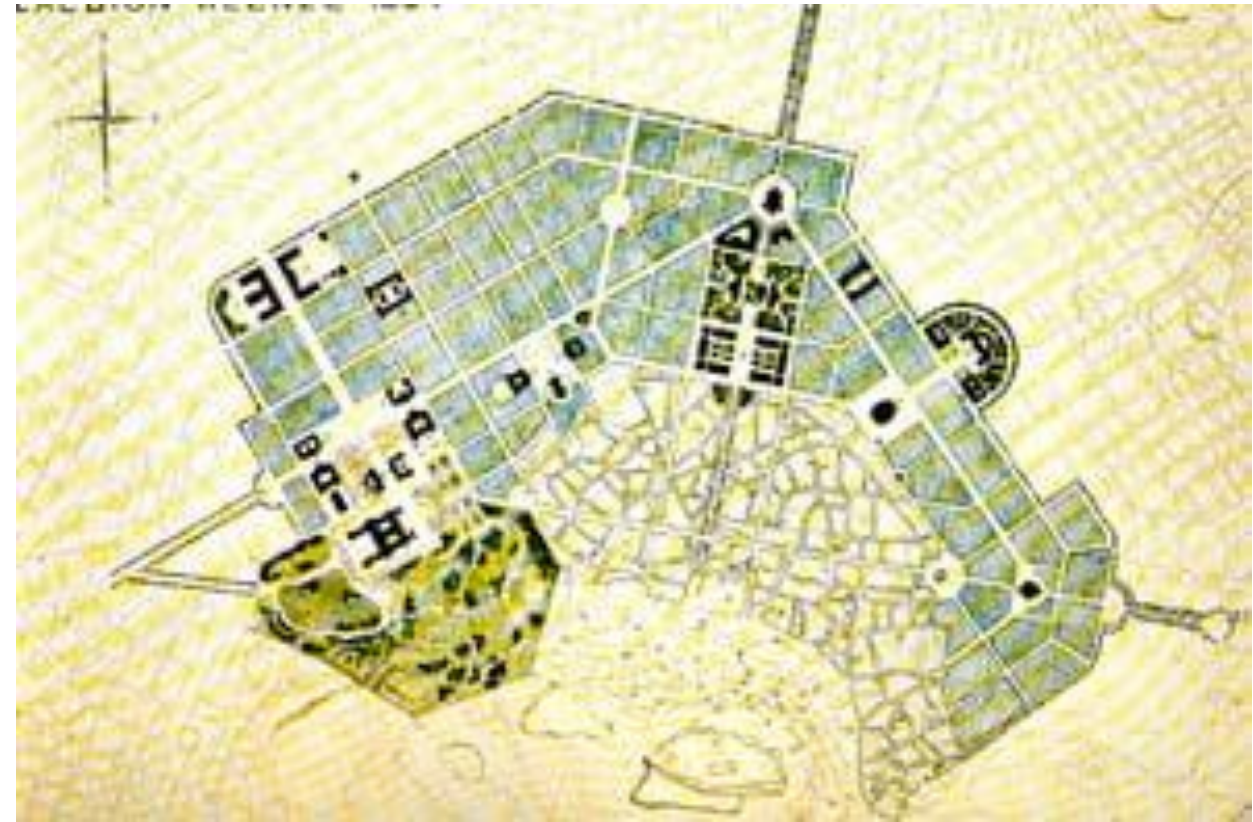
## Το σχέδιο Κλεάνθη-Schaubert, 1832.

Το εγκριθέν διά Νόμου σχέδιο πριν τις τροποποιήσεις του Klenze.



## Το σχέδιο Klenze, 1834.

Ο συμβιβασμός με την μικροϊδιοκτησία σε βάρος της άνεσης του σχεδίου και της «ευρωπαϊκής» δομής του.





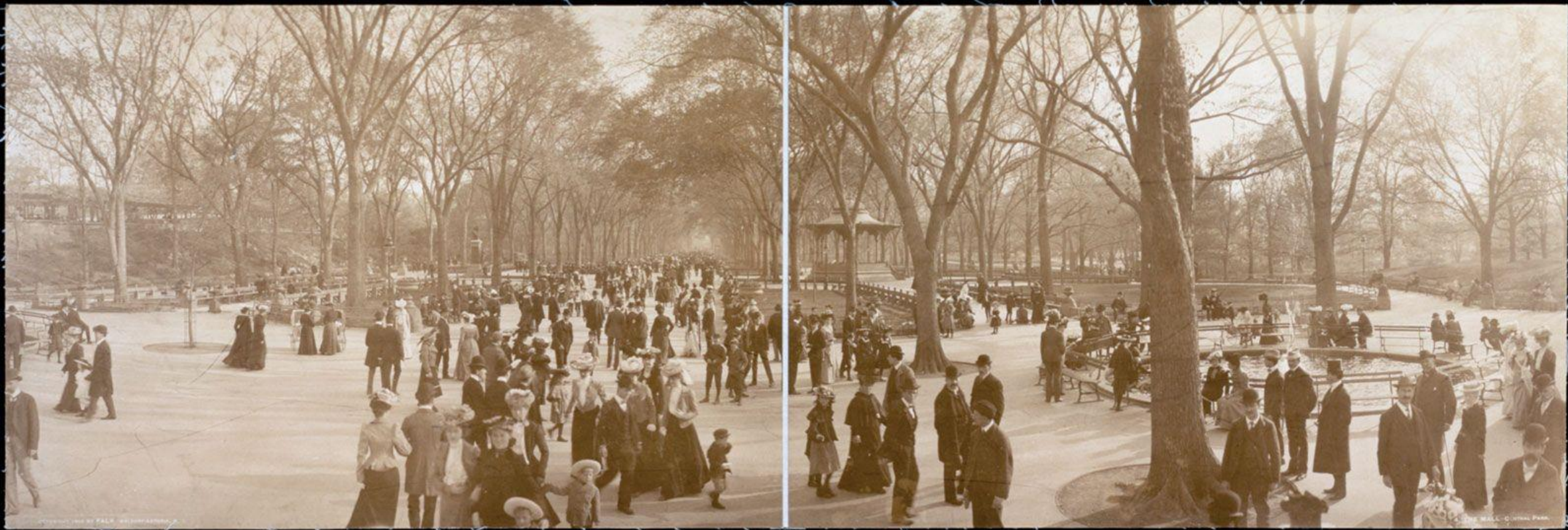
# Εθνικός κήπος, Αθήνα.



156στρ. Κατασκευάστηκε το 1836. Βασιλικός κήπος έως το 1924.



# Central Park, New York City, in 1902.



- 3410στρ, 42 εκ. επισκέπτες. Επισκέψιμο από το 1858. Επιπλέον γη αγοράστηκε το 1859. Ολοκληρώθηκε 1876.



## Γ. Τα οφέλη των αστικών πάρκων



- Τα οφέλη των αστικών πάρκων υπό το πρίσμα της βιώσιμης ανάπτυξης:

- Περιβαλλοντικά
- Κοινωνικά
- Οικονομικά





# Περιβαλλοντικά οφέλη

1. Θετική επίδραση στις συνθήκες μικροκλίματος (ευθεία γραμμική συσχέτιση με το μέγεθος τους)
2. Περιορισμός της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (σκόνη, ρύποι)
3. Εμπλουτισμός του υδροφόρου ορίζοντα
4. Περιορισμός των περιβαλλοντικών καταστροφών
5. Αντιανεμική προστασία
6. Συγκράτηση εδαφών
7. Προστασία της βιοποικιλότητας



# Κοινωνικά οφέλη

1. **Αναψυχή, ξεκούραση**
2. Συμβολή στην **υγεία** των κατοίκων
3. Συμβολή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
4. Επανοικειοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος
5. Κοινωνική συνοχή
6. Διατήρηση της μνήμης και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (ιστορικά γεγονότα, μνημεία)
7. Αναβάθμιση του αστικού τοπίου
8. Αισθητική βελτίωση των πόλεων
9. Ενίσχυση του αισθήματος ταυτότητας («ανήκειν» - identity) και της υπερηφάνιας (pride)



# Οικονομικά οφέλη

1. Αύξηση της αξίας των ιδιοκτησιών
2. Δημιουργία θέσεων εργασίας (συντήρηση, άλλες δραστηριότητες)
3. Υπηρεσίες πολιτικής προστασίας (ως ελεύθεροι αδόμητοι χώροι)
4. Μείωση δαπανών κοινωνικής ασφάλισης (λόγω συμβολής στην υγεία των κατοίκων)
5. Μείωση δαπανών αποκατάστασης ζημιών από περιβαλλοντικές καταστροφές
6. Παραγωγή υλικών αγαθών (βιόμαζα, τροφή)
7. Βελτίωση της εικόνας μιάς πόλης και της ταυτότητάς της (branding)



Δ. Η σύγχρονη σχέση των πόλεων με το πράσινο κατά  
τον πολεοδομικό σχεδιασμό

..... στα πάρκα τσέπης και την αστική γεωργία

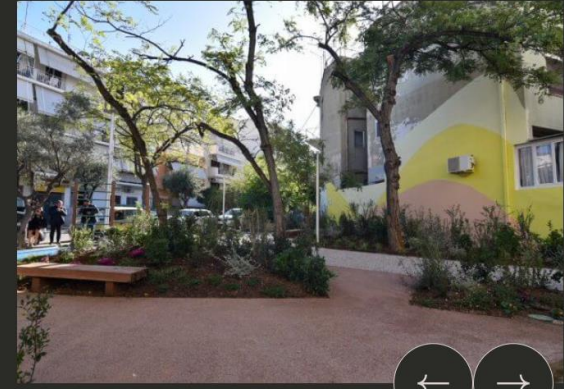


# Πάρκα τσέπης

- Μικροί χώροι <500-700τ.μ., σε «υπόλοιπα»/απομεινάρια, της κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης της αστικής γης.
- Συνήθως εγκαταλειμμένοι και ρυπαροί.
- Αναζωογονούνται είτε με δυναμικές πρωτοβουλίες κατοίκων, είτε από συλλογικότητες, είτε (τώρα πιά) με ενέργειες της τοπικής αυτοδιοίκησης.

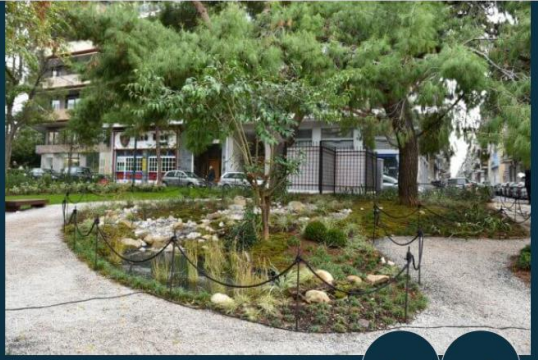


αφίσης, νέα καλαθοπέλα και άνετα παγκάκια για τους επισκέπτες, καθώς ένας αυτόνομος (μεταβολτικό) πύλο με θέα στο συγκοινωνιακό



**ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ – ΠΑΤΗΣΙΑ**

Το νέο βιοκλιματικό πάρκο «τσέπης» στα Πατήσια, έκτασης 230 τ.μ. δημιουργήθηκε με



**ΙΑΠΩΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ**

Ο πρώτος δημόσιος Ιαπωνικός Κήπος της χώρας δημιουργήθηκε στη θέση του πάρκου Νηρηίδων στο Παγκράτι. Το νέο θεματικό πάρκο που αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς χώρους αναψυχής στην Αθήνα, έκτασης 3.500 τ.μ., υλοποιήθηκε με την



**ΠΑΡΚΟ ΦΙΞ**

Με δωρεά της Ολυμπιακής Ζυθοποιίας και της Fix Hellas ανανεώθηκε πλήρως το πάρκο ΦΙΞ στα Πατήσια και έγινε μια πράσινη οάση στο κέντρο της πόλης με 4.500 νέα φυτά, νέες υποδομές και μια υπαίθρια έκθεση από τους προδασκούς από τα Πυλώνα Γεωργιανό και



**ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ – ΠΑΓΚΡΑΤΙ**

Το μεγαλύτερο πάρκο τσέπης, έκτασης 750τμ, δημιουργήθηκε στο Παγκράτι με τη συμμετοχή της «Ρ&G» και της Οργάνωσης Γη στο



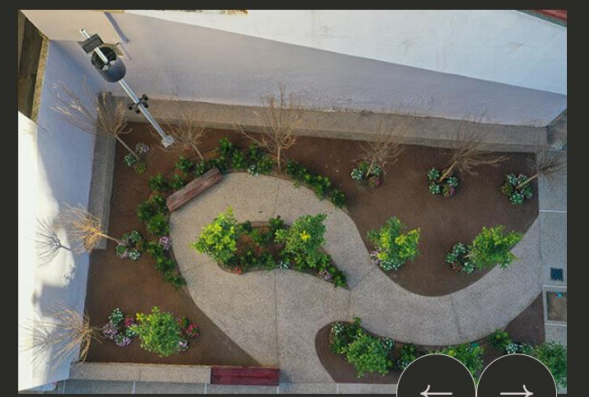
**ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ – ΑΓΙΟΣ ΑΡΤΕΜΙΟΣ**

Στον Άγιο Αρτέμιο, σε μία πυκνοδομημένη γειτονιά της Αθήνας, γνωστή και ως Εύβοια, δημιουργήθηκε το 78 τ.μ. πύλο



**ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ – ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ**

Ένα ακόμα «πράσινο» σημείο συνάντησης για τους κατοίκους της Αθήνας, δημιουργήθηκε στον πεζόδρομο Δημητρίου Παυλίδη στα Πετράλωνα. Με τη συμβολή της Ρ&G και



**ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ – ΚΟΛΩΝΟΣ**

Τον Ιανουάριο του 2021, ένα ακόμα πάρκο τσέπης δημιουργήθηκε στον Κολωνό με δωρεά

ΚΕΡΕΑ, 2

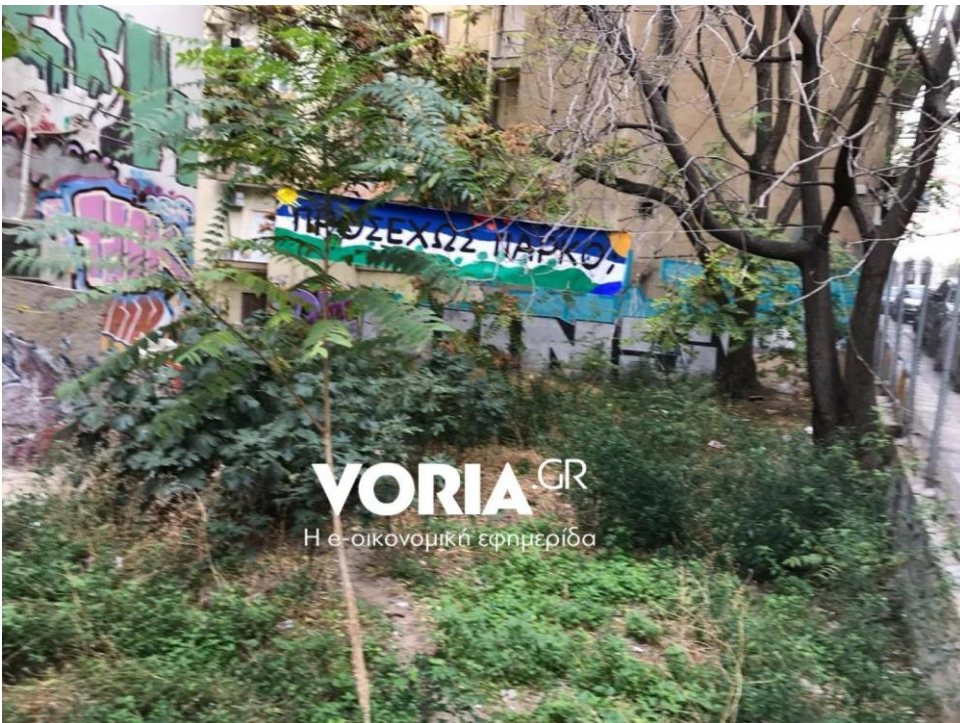


**ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ – ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ**

Στη συμβολή των οδών Μεγάλου Αλεξάνδρου και Μικηνών μια έκταση 300 τ.μ «μεταμορφώθηκε» σε πάρκο γειτονιάς με τη



# Πάρκο τσέπης οδού Αγαπηνού, Θεσσαλονίκη



- «Για πρώτη φορά μπήκαμε στον χώρο τον Δεκέμβριο του 2017, τον καθαρίσαμε και μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες αρχίσαμε να καταστρώνουμε σχέδια αξιοποίησής του. Όλα έγιναν σε συνεννόηση με τον δήμο Θεσσαλονίκης, ο οποίος στάθηκε αρωγός στην προσπάθειά μας, παρά το εξαιρετικά μπλεγμένο ιδιοκτησιακό καθεστώς»



# Αυτοδιαχειριζόμενο Πάρκο Ναυαρίνου, Αθήνα



Πρωτοβουλία κατοίκων προέβη στις 7 Μαρτίου 2009 στην κατάληψη του οικοπέδου και στην μετατροπή του σε πάρκο, εντάσσοντάς το στα κοινά και αποδίδοντάς το προς χρήση σε όλους τους πολίτες χωρίς διακρίσεις



# Αστική γεωργία



**ΠΕΡ.ΚΑ. Περιαστικοί καλλιεργητές στο στρατόπεδο  
Καρατάσσου, Θεσσαλονίκη**



**Δημοτικός αμπελώνας Δ. Θεσσαλονίκης**



# Αστική γεωργία

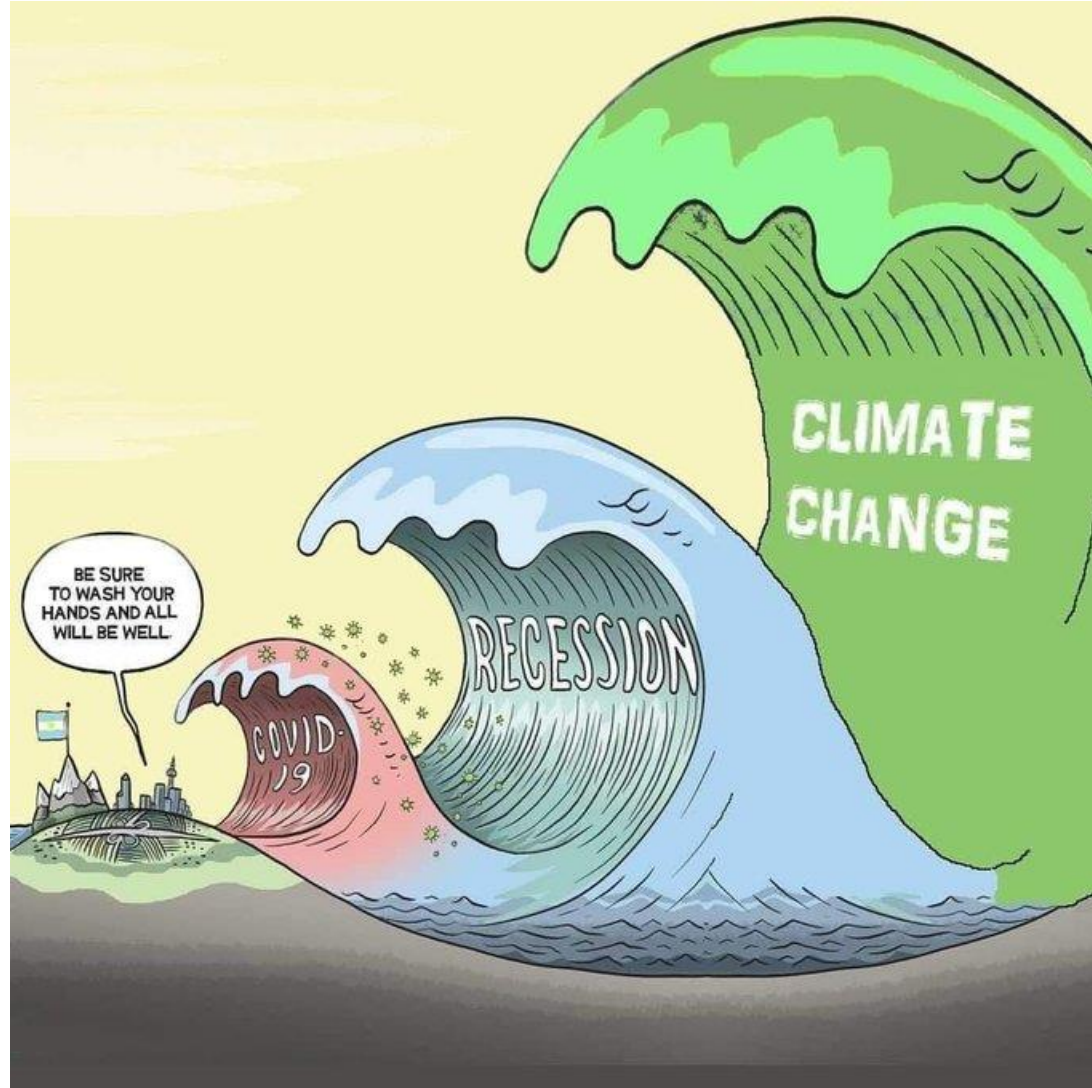


**14000τ.μ. αστικός λαχανόκηπος στη στέγη της Όπερας Βαστίλλης, Παρίσι. Άνοιξη 2020**

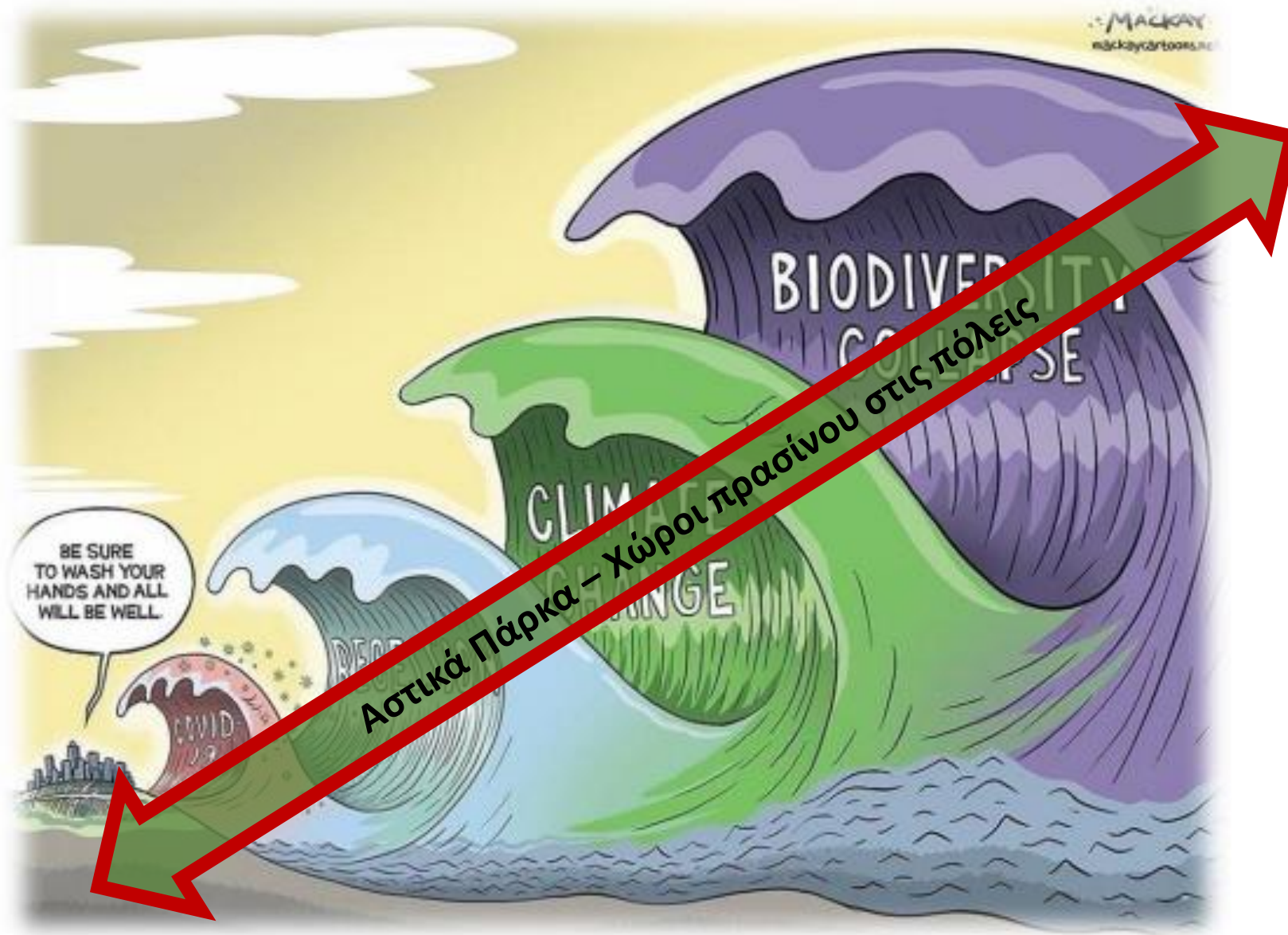


Από τα πάρκα τσέπης  
στις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας:  
Η συνεισφορά των χώρων πρασίνου!









Αστικά Πάρκα – Χώροι πρασίνου στις πόλεις



# Υποδείγματα σχεδιασμού και εφαρμοσμένα παραδείγματα